

**A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.**

(41.)

Költ *Bétsben*, Pünköszt - Havának
(Májusnak) 23-dik napján, 1794-dik
Élztendőben.

Hadi Környüállások.

A' *Cateaui* Fő-kvartélyból, Májusnak
4-dikén útasított tudósítása szerént Hertzeg
Koburnak, 78 ágyúk találtattak *Landrecy-*
ben, mellynek nagy része, és különösen
a' Fegyvertár is egészen el-égett.

A' *Brüsszeli* Tudósítások szerént,
Ausztriai-Flandriának napnyugoti részéből
diadalmasan ki-verették a' Frantziák,
vitéz Népünk által, a' melly egyesült:

D d d

Gr. *Clerfayt*, és Ánglus Kir. Hertzeg *York*' kormányozások alatt lévő Sereg-osztályokból; 15 ezerig való fegyveres Lakosokból; és *Ostendéből* érkezett hét ezer Ánglusokból. — Az el-esett, 's meg-sebesedett Frantziák' számát, mintegy két ezerre határozza egy magános Levél; az elfogattakét — a' *Cortrycki* (*Courtrayi*) Örizeten kívül — 800-ra; az el-nyert ágyúkéét húzra. — A' mi veszteségünkről még nem tudunk egyebet, F. M. L. Bárá *Wenkheim*' halálán kívül.

Katonai fellyebb - emeltetések.

A' Szerviai Szabad-Seregnél el-esett *Michaelovits* Oberster' (nem Májor') helyébe, Obersterségre lépett Oberflieutenant-ságból, *Branováczky* Úr. — A' minap, Munkánkban meg-dítsértetett *Barkó* Májor 2-dik Oberflieutenanttá lett a' *Barkó*-Huszár Regementjében, mellyben vólt eddig is. A' Frantziáktól közelébb el-vett *Landrecy* Várának Platz-Májorává tétetett *Vinchant* Kapitány, a' *De-Ligne* Hertzeg' Regementjéből. — Következendő hat Főhádnagyok Kapitányokká lettek, úgymint: *Buday*, és *Dittelbach*, a' Generál-Stabnál; mellynél vóltak eddig is; *Müller*, a' *Vécsey*-Huszároknál; *Stutterheim*, a' *Huff*-Reg. jénél; Gr. *Dietrichstein* a' Pattantyúsoknál; *Kees*, *Jósef* Fő - Hertzeg' Dragonyossainál. — Tsászar ő Felségénél Szárny-Adjutánsokká lettek: *Blankenstein* - Huszár-Regementbeli

Kapit. Gr. *Bertold*; a' *Latour*' könnvü lovas Reg. ből Kapitány *Vincent*. Fő-Hertzeg *Károly* mellett Szárny-Adjutánságot nyertek Gróf *Wratislaw* Kapitány, a' Hg *Albert*' Karab. Reg. jéből; és Gr. *Colloredo* Kapit. a' *Wenkheim*' Reg. jéből. — *Koburg* Htze Fő Hadi Vezérnél, *Wanker* Kapitány, Májorra, 's Szárny-Adjutánsá lett. *Gyulai*' Reg. béli vóltt Kapitány *Posch* Úr, Májorra lett ugyan- azon Reg. ben. — *Amschel* Úr (*Györi* Fi) Májorságból, Második Oberst-Lieutenantságra lépett a' *Karajczay*' Reg. jében. — Az eddig *Manessy* nevet viseltt Granatéros-Bataliont, *d'Alton*' Reg. jebéli *Retz* Oberstlieut. kapta; *Attems*' Granat. Bat. ját, *Hohenlohe*' Reg. béli Oberstlieut. *Riera*; *Ulrich*' Gran. Bat. ját végre *Erbach* Reg. béli Májor *Frankenbusch*.

Barkó-Hufzárink közzül, *Kerekes* Kapitányt nagyon ditséri Gr. *Kaunitz* Hadi-Tármester, Áprilisnek 29-dikén *Beaumont* körül tetézett vitézi érdemeiről. Ugyanakkor, agyon lövetett a' *Barkó*-Hufzárók közzül egy derék Vitéz, Hadnagy *Zabaffy* Úr. —

Pedemontziumból így írt egy T3. Kir. Katona-Tiszt, Máj. 8-dikán:

„A' minap közlött fekvése Népünknek, már valamiben meg-változott azólta. Fő-kvartélyunk által-szállíttatott *Tortonából*, *Alexándriába*. Mi meg-várjuk, míg az Ellenség le-jő a' hegyek közzül a' sikra:

akkor, öfzve - tett erővel fogjuk meg-
támadni. — Tegnap láttam először egy
Kompánia *Szárdiniai* Királyi gyalog Kato-
naságot, melly állott 34 Altifztből 's Köz-
emberből, öt főbb Tifztekből, 's dobos,
és sipos 3 személlyekből. Láttam egy
Svadron Lovasságot is, a' melly fele egy
Pedemontziumi lovas Regimentnek. Ez
állott 87 Altifztből 's Közemberből, 10
főbb Tifztekből, 's 4 Trombitásból. A'
Tifztek, igen szép ruhákban vagynak.
Lovaik, *Holsteinből* valóók. "

(Egy Kompánia Tsáfz. Királyi gyalog
Katonaság, 200 Emberből áll; a' lovas
Svadron is olly forma számú.)

Turinból (a' *Szárdiniai* Király' lakó
Városából), Májusnak 7-dikén. — „A'
múltt Vasárnap, penitentziális protzeffzió
tartatott itten, a' mellyen jelen vóltak: a'
Kardinális Érsek, az egész Papság, a' Fő
Magistrátusok, temérdek Nép, és a' szép
Pölgár - Katonaság. "

„*Colli* Generális, sok el-vonattatása
miatt, nem küldhette még meg ez ideig,
a' 27-dik, és 28-dik Aprilisi történeteknek
környülállásos elő-adását; annyit mindaz-
által tudunk azokról, hogy sokkal kevesebb
vólt akkori veszteségünk, mint gondoltuk
vala eleinten. "

„A' Fő-kvártéllya *Colli* Generálisnak,
Tenda Városában vagyon, melly, *Turintól*
21 órányi járó föld del felé. Jöllehet

nagyobb számmal vagyon az Ellenség *Tenda* Városa tájján, mint a' mi egyesültt Népünk, mellyet *Colli* Generális kormányoz: még se merte ezt meg-támadni mind ekkoráig, látván ezen derék Ts. Kir. Generálisnak bölts intézeteit. A' magazinomokat mind hátrább szállíttatta *Colli* Gener., ne hogy azoknak őriztetése végett kénteleníttessen meg-osztani a' maga erejét, és szüntelen-való aggódásban légyen. “

„*Ceva*, és *Mondovi* Városaink' környékein, semmi különös dolog nem esett, 's mindég ugyan azon egy helyben vagyon *d'Argenteau* Generális. Annyit tudunk, hogy el-hagyták a' Frantziák *Bagnascot*, és *Garesiot*, 's *Ormea* felé vonták magokat; de el-távozások előtt ki-rablották a' Szentegyházakat, 's el-égették a' magazinomokat. “

(*Mondovi*, 13 óránnyira esik *Turin*-től, dél és napkelet között; *Ceva* pedig *Mondovitól* 3 óránnyira.)

„Az *Aostai* Hertzegségből olly tudósításokat vetrünk, hogy kevesedik ott az Ellenség, 's *Didier* és *Thuile* nevü helyek közzé vonúl-vissza. Királyi Hertzegjeink, *Quarto*, és *Villafranca* között várják a' még oda rendeltt több Katonaságnak érkezését, hogy annál szerentséebben szállhasanak izembe az Ellenséggel. “

(Az *Aostai* Hertzegségnek fő Városa *Aosta*, húsz óránnyi járó föld *Turin*hoz, észak felé.)

Livornóból, Májusnak 9-dikén. —
 „Ma érkezett ide *Sirena* nevű Nápolyi Fregát, *Bastia* mellől, a' hol sok bombikat, és két igen nagy mozsár, avagy kurta gömbölyeg ágyúkat (a' millyenekből szoktak hányatni a' bombik) adott - által Lord *Hood* Anglus Tengeri Vezérnek, a' ki, Vitze-Admirálisságból Admirálisságra vagy Tengeri Marsallságra emeltetett mostanság, 's a' Szent György - Rendje' Vitézvé is tétetett.“

„A' *Korszikai* Nem - Jákobinusokkal egyesültt Anglusokról úgy értjük, hogy 300 lépésnyire közelítettek légyen immár *Bastiához*, 's szakadatlanul ágyúzzák azt.“

Nagy-Britanniának, és *Hollandiának* a' *Prussziai* Királlyal Áprilisnek 19-dikén *Hágában* kötött szövetségjek, nagy vetelkedésekre szolgáltatót alkalmatosságot az Angliai Ország - Gyűlésben, Ápril. utolsó napján; mindazáltal tsak ugyan helybenhagyatott az, a' vokok' többsége által. Az első Táblánál, tsupán hat Tagok keltek ki az ellen; mellette szözlottanak pedig 99-en, kik közzül való vólt még a' *Portlandi* Hertzég is — a' Ministériummal ellenkező Felekezetnek egykori Feje — a' ki azt mondotta, hogy ő örömet magára vállalná az ilyen szövetségért való megfelelést. — A' Második Táblánál, 33-an vóltak az ellenzők; 134-en pedig a' védelmezők. — *Fox* Úr azt javasolta, hogy

tsak az előbbeni szövetség mellett kell maradni, melly fzerént *Prusszia* 32 ezer Embert tartozik adni; *N. Britannia* pedig 600 ezer font sterlinget fizetni. Egy része *Fox Úr* beszédének, kérdésekből állott: „Ha *Prussziának* példája fzerént, más Országok is olly böltsek, és okosok lejéndenek, úgymond, hogy el-állanak az öfve-szövetkezéstől: hát akkor egész Európát fel fogja oľztán venni *Anglia*, a' maga zsóldjára? mellynek meg kell lenni, ha eggyáltallyában lehetetlen békességre lépni *Frantzia-Országnak* mostani Igazgatóival. — Ha *Prussziának* fenn-maradására is elmúlhatatlanúl szükséges ez a' had: mi végre fizetteti hát magát, mint valamelly neutrális Hatalmasság? — Ha még elztondónél tovább tart a' had: úgy *Anglia* se fogja birni annak terhét; hol van pedig az a' Nép a' Világon, a' mellyhez folyamodhatnánk mi, szükségünkben? — *Pitt* Minister hofzasan beszélt. Arra nézve, hogy más Hatalmasságoknak, *Frantzia-Ország* ellen lett öfve-szövetkezésektől el-vált a' *Prusszai* Király, úgy nyilatkozatta magát *Pitt* Úr: hogy ha néki szóllója lett volna a' *Berlini* Kabinétben, ő azt tanátsolta volna, hogy folytassa tovább is a' Prussz. Király, maga erejével a' hadat, magáért; nem mondja mindazáltal helytelen dolognak, hogy *Angliától*, mellynek gazdagsági ki-meríthetetlenek, segedelem-

pénzt kért a' Prussziai Király, a' ki elrontaná magát, olly temérdek Seregnek, idegen Tartományban, maga költségén való tartása által. — A' szövetségre nézve, melyet *Prussziával* kötött *Nagy-Britannia*, meg-mutatta *Pitt* Úr, hogy jobb és óltsóbb Katonaságra nem lehetett volna szert tenni, mint az által.

A' Ts. Kir. Udvarnál Prusszus Miniferséget viselő Marki *Lucchesini*, tegnapelőtt reggel indúlt-el innen a' Prussziai Királyhoz, kiről írtuk, hogy 42 Batalionokkal, és 80 Svadronokkal kezd hadat a' fel-keltt Lengyelek ellen.

(Marki *Lucchesini*, még nintsen 40 esztendő. Származását vette, a' *Luccai* Olasz Közöns. Társaságból. Leg-először *Nápolyban*, azután *Bétsben* kereste szerentséjét; de harmadik helyen, t. i. *Berlinben* találta azt fel, néhai *II. Fridrik*' utolsó esztendeiben.)

A' Ts. Kir. Udvarral lévő Neutrálitásnak szoros megtartására nézve, következő értelmű jelentést és parantsolatot bocsátott *Kosciusko*, Áprilisnek 20-dikán, minden Polgári, és Katonai Kormány-székekhez: — „Írásban ki-adott öfve-
szövetkezésekből, és fel-keleésekből a' *Krakkói* Vajdaságot lakó Polgároknak, (kiknek példájok szerént, más Vajdaságok is egyesítik, nemzeti 's atyafiúi lélekkel a' magok akarajokat, és erejeket) vilá-

gosan lehet látni ezen nemzeti egyesülésnek indító okait, és tzellyát. Mivel mindazáltal, az idegen vád, 's a' Tartománybéli rossz - szívűeknek gonofzsága, és a' Haza' kebelébe, külföldről siető némelly személlyeknek mesterségesen fel-lázzasztott indulatjok, olly hírt támasztott, mintha a' mi egyesülésünk — melly lett, két szomszéd Hatalmasságoknak telhetetlenkedések, 's szorongatások, és a' vélek egyet - értett Haza - árulóknak vétkeik ellen — ki-terjedne azon Szomszédjára is a' Közönséges - Társaságnak, a' kitől ez, maga - uraságában, és tulajdonosi jussában leg-kissebbnyire is nem háborgattatik; sőt benne, a' Nemzetek - Törvényre fzerént, békességes jó Szomszédját látja: ez okon, a' Rendtartásra ügyelő Kommisszióhoz, 's a' Katonasághoz intézett ezen közönséges Jelentésem által, meg-erössítem előbbeni Rendeléseimet: hogy t. i. a' Tsász. Királyi Tartományok' határjaiknak meg-kiméllése, 's betsülése által, a' barátságos szomszédi békesség fenn - tartassék; a' Köz. Társaság' szolgálatjára ne hódíttassanak vagy vonatassanak az *Ausztriai-Birodalom'* Lakosai; 's általlyában, semminémű alkalmatosság ne szolgáltattasson, a' mellynél fogva háborúságot eszközölhetne a' szomszéd Ts. Kir. Tartományoknak Lakosai avagy Kormányfzéke között, a' (Lengyel) Nemzeti egyesülés. — *Igolomiában, 1794. Április' 20-dikán.*

Kosciusko Thaddeus.“

Tzéllya a' *Krakkói* Vajdaságot lakó Polgárok' öszve - esküvésének, és felkelésének, következő ki-fejezésekkel adatik-elő a' fenn- említett írásban: „Az idegen Seregektől való meg - szabadítása Lengyel-Országának; Státusai' egész vóltának vissza - szerzése; ki - irtása minden szorongatásnak, és jus - bitolásnak, mind belsőnek, mind külsőnek; a' Nemzeti szabadságoknak, és a' Közöns. Társaság' maga - uraságának vissza - állítása — szent tárgyai a' mi fel- kelésünknek.“

Indító okait az Inzurrektziónak, hofszabb ki - fejezésekkel adja - elő a' szóban forgó írás, melly elő - adásnak ide megy - ki a' summája: hogy „*II. Katalin*, együtt fogván a' dolgot *Wilhelm*el, meg - esküdt a' *Lengyel* névnek ki - irtására, melly tzélt hogy el - érhessen: mindent el - követett, mind ennekelötte, mind közelébb, a' *Lengyel* Király mellé toltt, és az Orosz Minister által igazgattatott *Consilium-Permanens* (Állandó-Tanáts) által. — A' sérelmeknek el - számlálása után, így szólanak a' *Krakkói* Vajdaságbéliek: „Illy temérdek veszélyeknek terhétől nyomtatván; inkább az Árúlok, mint - sem az Ellenség' fegyvere által lévén meg - győzet - tetve; a' Nemzeti Igazgatásnak minden óltalmától meg - fosztattatván, minekutánna el - vesztettük Hazánkat, 's ezzel együtt, a' szabadságnak, a' bátorságnak. és a' mind

magános, mind közönséges Tulajdonos-
ságnak leg-fzentebb jussait; meg-tsalattat-
ván, és tsúfjaivá lévén némelly Igazgatók-
nak; másoktól pedig el-hagyattatván: —
Mi Polgárok, kik lakjuk a' *Krakkói* Pala-
tinátust, midőn fel-áldozzuk Hazánknak
életünket, a' melly egyetlen egy jótól
nem méltóztatott még tsupán meg-fosztani
bennünket a' Kegyetlenség: élünk, a' haza-
fiúi kéttségbe-esés által kezünkbe adatott
végső erőszakos eszközzel. Erős meg-
határozással lévén ekképpen, hogy vagy
el-veszünk, és Tartományunknak omladéki
alá temetjük magunkat; vagy meg-szaba-
dítjuk a' mi Atyáink' földjét, a' izörnyű
el-nyomástól, és gyalázatos járomtól: —
jelentjük az Ég, 's az egész Emberi Nem,
és különösen az ollyatén Nemzetek előtt,
mellyek e' Világnak minden kintseinél
fellyebb betsülik a' szabadságot: hogy mi,
a' fegyveres erő' kegyetlenkedése, és le-
nyomása ellen való magunk-óltalmazásá-
nak kéttségbe-hozhatatlan jussaival élvén,
a' Hazafiságnak, Polgárságnak, 's Atyafi-
ságnak egy lelkétől lelkesítette, eggye-
sítjük minden erőnket; és erős hiedelem-
mel lévén az eránt, hogy fel-vett szándé-
kunknak szerentsés vége, függ leg-inkább
a' mi szoros eggyességünktől; le-mondunk
minden bé-szított vélekedésekről, mellyek,
részekre osztották vagy oszthatták ez ideig,
ugyan-azon egy földet lakó Polgárokat.

ugyan - azon Haza' Fijait; és ígérjük egymásnak költsönösen, hogy készek vagyunk akármelly áldozatokat tenni, és minden eszközöket elő-venni, mellyeket a' szabadság' szent szeretete szolgáltathat az ollyatén Embereknek, kiket a' kétségbe-esés költött-fel magok' óltalmazására. “

Gallitziából, Májusnak 7-dikén. — „Úgy halljuk, hogy *Kosciusko* megtámadta légyen Orosz Generális *Denisowot* sántzos táborában, meg - verte, és el is fogta. “

Elegyes Tudósítások.

A' *Gallitziai* Kormányfőnek 18-dik Aprilisi Ülésében, olly értelmű írását olvasta - fel Fels. Urunknak a' Prézes, Gr. *Brigido*, mellyben jelentetett, hogy ő Ts. Kir. Felsége szorgalmasan meg - vizsgálta a' Fő Törvényfő által, az említett Kormányfő' mostani Vitze-Prézesének Gróf *Gallenbergnek*, nem - különben *Kollmannhuber*, *d'Ellevaux*, és *Bujakowsky* Gubern. Tanácsosoknak magok - viseletüket; de úgy találtatott, hogy az azok ellen bé - adott vádak, merő rágalmozások voltak.

Romából, Májusnak 9-dikén. — „Ide hivatott *Ronca* Generális, a' ki *Campagne de Rome* (*Campánia*) nevezetű tenger - mellyéki Tartományunkban Fő - Kormányozója a' Katonaságnak; 't titkos utasításokat vett itten az Udvari Had - Tanáctól. “

Nápolyból, Májushak 11-dikén. —
 „Az Ölzve-esküdttek' vizsgáltságából úgy
 sül - ki, hogy ölj szándékjok, egyedül a'
 Királyné, és *Minister Acton* ellen lett légyen
 intézve. “

Dániában, a' miolta jobb karba hely-
 heztettetett a' Föld-népe: már azolta nagy
 kézséggel ajánlja magát az Országért való
 vitézkedésre.

Frantzia Ország.

A' Nemzeti Gyűtésnek 7-dik Májusi
 Ülésében elő-adta *Robespierre*, a' Frantzia
 Nép' Religiójáról készített fel - tételét a'
 Közjóra ügyelő Deputátziónak; — melly
 fzerént Törvénnyé tette tehát a' Gyűlés:
 hogy a' Frantzia Nép meg-esméri az egy
 Fő-Valóságot, és a' Lélek' halhatatlanságát.

Alig érkezik mostanság olly tudósítás
Párisból, a' melly egész csoport Férjfiakat,
 's Asszonyokat, régi nagy származású, és
 fényes tífztségeket viselt személyeket ne
 számlálna - elő, a' kik együtt itéltetyén
 halálra, bóldogtalan prédáivá lettek kevés
 idő alatt a' gilljotínnak. — Ápril. 28-dikán
 33-an gilljotínoztattak egy füst alatt, a' kik
 között való vólt ama' nevezetes *Bethune*
Charost Gróf is — 23 esztendő s Iffjá. —
 a' ki jussát hánytorgatta *Austr. Belgyiomhoz*,
 's némellyeket el is tsábított ott maga részére,
 a' kik róla *Bethunistáknak* neveztettek.

Magyar Ország.

Az *Aradi*, és *Modenai* Uradalmaknak Cameralis - Praefektusa, Királyi Tanácsos *Deső Adám* Úr, minekutánna több rendbéli példáit adta volna tisztségebéli hív buzgóságának: előbbeni érdemeit újjakkal tetézte, mind a' múltt, mind pedig e' folyó éftendőben is. A' múltt Decemberig t. i. az alatta lévő Tisztviselőknek szíves együtt-munkálódások által, saját költségén 163 szabad - akarató Katonákat fzedetett; az időtől fogva pedig mintegy 300ra megy ismét az általa, királyi ajándék - fel-pénzel öfzve - fzerzett, 's katonáskodás végett már által is adatott Legényeknek száma.

Zimonból, Májusnak 8-dikán. — „A' múltt éjtszaka egy Tatar érkezett *Belgrádba*, olly híradással: hogy a' hajdani Lakosai között ezen Városnak, 1500-an megént készűlnek vissza - venni erővel, előbbeni lak - helyeiket, a' mellyekből tsupán azért hajtattanak - el, hogy néhai Ts. Kir. Fő - Vezér *Loudonnak* fel-adatott *Belgrád*. A' Kereskedők nagy aggdásban vagynak fe' miatt, mivelhogy ha *Zimomba* akarnának is jöni portékáikkal: éppen bé nem fogadtatnának mostanság, - a' *Belgrádban* uralkodó pestistől való félelem miatt.“

Péterváradról, Májusnak 12-dikén. —

„Az ide - való Várban, vígan vagynak a' Frantzia Foglyok: mivel itt jobban van dolgok, mintha Frantzia-Országban volnának.“

Erdély Ország.

Kolosvárról, Májusnak 10-dikén. —

„Nagy meg - illetődéssel értjük *Küküllővárról*, hogy *Özvegy Gróf Bethlen Miklósné* Kastélyában, a' mint ebédelték volna kívül a' folyosón: maga a' nevezett *Gróf-Affzony*, kedves *Leányával*, volt *Gróf Csáki Jánosnéval*, és *Gyulai József*, 's *Vass Sámuel* Grófokkal együtt: le-süllyedt véletlen, második emeletű magasságról egy gödörbe a' folyosó, melly esés, halálos ütődést okozott annak a' tisztes *Ófznak*, *Gróf Gyulai Józsefnek*, a' ki egy volt az utolsó *Diéta* végzéseivel *Bétsbe* jártt *Deputátusok* közzül, 's érdemes életének már most 74-dik esztendejét számlálta vala. Az *özvegy Gróf-Affzonymnak* 3 helyen tört el egyik karja. Az ifjabb *Gr. Affzonymon* is estek ütődések, de nem olyan veszedelmesek. *Gróf Vass Sámuel* leg-kevesebbet szenvedett.“

B é t s.

Hertzeg Kaunitz, beteges állapottal vagyon.

J e l e n t é s.

Néhai Királyi Tanácsos *Siklói Andrásy Zsigmond* Úr' halálával, a' Kir. Fiskusnak maradt gulyabéli marhák, ezen folyó 1794-dik elztendőben, a' jövő Júniusnak huszonötödik napján, kótya - vetye által kezdődnek el-adattatni, *Debretzen Városa'* szomszédságában fekvő *Balmaz-Újvárosnak* *Hodály.* nevezetű pusztáján.

H í r a d á s.

Azon kérdésre, mellyet hozzánk több helyekről tettek, *miképpen lehet az elő-fizetésből bé-jött pénzeket ide Pestre által-tenni?* Szükségesnek tartottuk közönségesen kérni az elő-fizetést bé-fizető Urakat, hogy *jövő Pesti Vásárra,* mellyre, az Ország minden részeiből össze-gyűlnek, azokat bé-küldeni ne terheltessenek.

A' Munkának első Kötetje már *sajtó alatt* vagyon, és a' Réz - metzésekből is *négy* kézen áll, egyet még, mellyet különösebb szorgalommal akarunk készíttetni, az ígértt időre reménylünk, hogy a' Metző el - végez; és ha ez, és némelly más, már is magát elől-adott akadályok, nem tartóztatnak: kezekbe adhatjuk rövid nap Olvasóinknak, Munkánknak első Kötetjét. *Az Urániát ki-adó Társak.*

Fél árkus Tóldalékkal.

T O L D A L É K

A' *Magyar Hirmondónak*, Maj. 23-dik napján, 1794-ben költt árkusához.

T u d ó s í t á s.

A' *szebb Nemnek fel-nevelését tárgyazó, és Eperjes Városában fel-állítandó Szerzetről.*

Sok ízben próbált elmélkedéseim, és tapasztalásaim ösztönöztek arra, hogy ezen Jelentésemet, a' melly kiváltképpen a' mostani világnak környülállásaihoz képest, minden értelmes Embernek különös figyelmetességét méltán megérdemelheti, minden Nemes Magyar Hazafiak előtt, a' kiknek az Emberi Nemzet igaz boldogsága, ez életnek pedig valóságos jova szívéen fekszik, hasznos igyekezetű, de tetemes költségű szándékomat közönségellé tegyem.

Tagadhatatlan igazság az, hogy a' szebb Nemnek illendőképpen való fel-neveltetése, a' mi időnkben egy leg szükségesebb dolog legyen, az is igaz, hogy mind ekkoráig egész *Európának* Tartományaiban igen kevesen találtattanak a' meg világosodott időnkbeliek között olyanok, a' kik arra szemesen figyelmeztének volna, hogy illetén okos fel-neveltetés által, melly nagy boldogság háramoljon a' mi Maradványainkra; az is igaz, hogy azon környülállásokhoz képest, a' mellyekben tudni illik élünk, egy új Irónak mondása szerint: „Az Asszonyi Nemnek jobban való fel-neveltetése, és oktattatása, méltán egy előzménye lehet a' Törvényt szabó Hatalomnak,

E e e

ha az erköltsi, és Polgári dolgok állapotját meg jobbítani kívánjuk " s a' t.

Ezen tsalhatatlan igazság, és érzékeny-
ség által vóltaképpen meg győzettevén, mind
ekkoráig tsupán a' szebb Népnak oktatásában
és pallérozásában foglalatoskodtam. Kilentz
esztendők töltenek immár el, miólta az Evan-
gélikus Valláson lévő Nevendék Leányoknak
az itt való Oskolában közönséges Tanítója
vagyok, a' ki is fel-tett szándékomnak tzielja
szerint, minden ki gondolható serénységgel
azon igyekeztem, hogy Oskolámban, a' melly
mint egy 3 esztendőktől fogva méltán fogla-
latosság Oskolájának neveztetetik, olly ha-
szonnal munkálkodhassam kezem alá bízott
nevendék Leányaim körül, hogy azokat gyer-
mekségektől fogva azonnal a' serénységhez,
munkálkodáshoz, rendtartáshoz, és tsinos-
sághoz szoktathassam, szép és hasznos Tudo-
mányokat gyenge sziveikbe ólthassak, elmé-
jeből az annyok tejjekkel bé-szopott egygyü-
gyü bal itélet-tételeket ki irthassam, és így
őket inkább értelmesen gondolkodó emberekké,
mintsem Machinákká formállyam.

Hogy pedik Hivatalomnak határait, ezen
előttem mindenkor igen kedves, de többnyire
el hagyatott szebb Nemnek pallérozásában
nagyobb haszonnal, és szerentsésebb elől me-
netellel messzebb terjeszthessem, kívánok mos-
tanában egy ollyatén fiatal Leányzóval Há-
zasságbéli szövetségbe lépni, a' ki a' való-
ságosan, nem tsak különös értékkel, és te-
hetséggel bír a' helyes fel nevelésnek mód-
jában, hanem tudni is fogja önnön példájával
tsendes, és jó szerrel alatta lévőinek szivekben
az erköltsi tudományt bé-óltani, és elméjeket
ki-pallérozni.

Azonban, minthogy én jövendőbéli Házas Társammal együtt, azon intézményem szerént, a' mint ezen Oktató Oskola fel-állítatni, és a' most folyó esztendőnek, Szent Mihály Havának első napján 12 vagy leg fellyebb 15 Nevelendőkkel el kezdetni fog, szándékomat éppen bé nem tellyesíthetem: arra való nézve kintelenítetttem mind a' két Nemből, még más ollyatén két személlyekkel kötésre lépni, a' kik ezen nevelést tzelező törekedéseimben segítő Társaink lehessenek. Ezeknek egyike ollyatén egy Férfi, a' ki Német Országának leg főbb Oskoláiban magának nagy Tudományokat szerzett, de főképpen a' Gyermekei oktatásnak módját helyesen érti, az Iffjuságnak pedig különös baráttya, és valamint a' Frantzia Nyelvet, úgy a' Hazánkban gyakorlott Nyelveket is tökélletesen tudja. A' másik pedig egy idős, és mint egy 40 esztendős Asszonyosság, a' ki is Helvetziában egy jó karban lévő Asszonyi-Nem nevelő szerzetben paléroztatott. Ez bír mindazokkal a' tulajdonságokkal, a' mellyeket egy Nevelőtől kívánni lehet, nevezetesen pedig nem tsak mindenféle Asszonyi dolgokra, hanem a' rajzolásra, Frantzia Nyelvre, tisztességes életnek módjára, és más egyéb szükséges Tudományokra is oktatthat, ezen felül egy tisztességes erköltsü Asszony, a' kit nékem ezen végre több külső hiteles jó Barátaim ajánlottak.

A' most említett személlyeken kívül még egy ötödikről is kívánok emlékezetet tenni, a' ki magát olly véggel egyesítette hozzánk, hogy a' Musikában Oktató légyen, a' ki is egy tsendes, alkalmas, és mindenek előtt kedves ember.

Ezen új Oktató Neveléshez kívántatni fog egy ollyatén különös nagy épület, a' mellyben a' Tanítóknak és Nevelendőknek alkalmas-ságokhoz képest, egy nagy Tanító, egy bőv. Miv. szoba, egy Ebédlő és egynehány nappali és éjjeli szobák legyenek. Erre való nézve ha Juniusnak utolsó napjáig 12 avagy 15 Nevelendők jelentenék magokat kíván, egy feltett szándékomnak elő-mozdítását buzgó Ur, a' saját épülettye hátsó részének felső Contignatiójában, tíz, vagy tizenegy szobákat, konyhát és kamarát építtetni. Mind addig pedig, mig ez egész tökéletességre hozattatna, egy kisebb hat szobából álló lakó helyet fogunk Augustus Hovában ki bérleni.

A' mi pedig a' Nyelvnek tanítását illeti, a' léssen fő tzelom, hogy Nevelendőim leginkább a' Magyar és Német Nyelvekben oktattassanak, úgy mindazonáltal, hogy azon időnek el-forgása alatt, mig kezem alatt lesznek, mind a' kettőben folyvást beszéltessenek, és tsinosan írhasanak. Azonban.

A' Nyelvnek, Vallásnak, Keresztényi, Erköltst. Tudománynak közönséges, és Hazánk-béli Históriának, Számadásnak, Írásnak, a' Lélekről való Tudománynak, Természet Históriájának, és Tudományának, Geographiának, a' Frantzia Nyelvnek, Rajzolásnak, Músikának, Tántznak, varrásnak, kötésnek, és más egyéb Asszonyi munkáknak tanításáért, nem különben az ebédért, a' melly ebédre 5 tál, estvére pedig 3 tál étkekből, és ezen felül fölöstökömből állani fog, ide értvén a' szolgálatot is, a' mellyre két Magyar és két Német Leányzók rendeltetnek, a' fával, gyertyával, és mosással együtt, minden egész fizetésű személy, a' ki tsupán tsak a' mi gond-

viselésünk alatt lesznek, esztendőnként fizetődni fog 230 Rforint. Ellenben a' fél fizetésű személyek, a' kiknek tudni illik, mind élelmek, mind lakások az Institutomon kívül lesznek, és tsupán a' reggeli 10 órától fogva, estvéli 6 óráig lesznek az egész oktatás mellett, Hónaponként fizetni fognak 8 Rforintokat.

A' változás kedvéért pedig naponként két óráig fognak dél előtt Nevelendőink a' fenn említett Tudományokban általam a' közönséges Oskolában oktatni, a' délyesti órák pedig a' rendszerént való Tanításnak óráin kívül a' Nyelveknek, szép Tudományoknak, és Asszonyi kézi munkáknak tanítására, némelly megvidámító mulattságoknak közben elegyítettével fognak ki-szabattatni.

Ezekből kiki könnyen által láthattya, melly különös hasznot nyerhet ez által az én Oskolám, a' melly a' szebb Nemet nevelő szerzetemmel kaptsolva lesznek, annyival is inkább, hogy a' délyesti órákat a' kevesebb értékű, és alacsonyabb sorson lévő Leányok is mértékletes fizetésért hasznokra fordíthatják.

Teljes igyekezetemnek czéllya ebben fog meg határozatni, hogy Nevelendőimnek gyenge szíveikben a' szelédséget bé-ólthassam, velek a' leg szorgalmatosabb vigyázat alatt, a' Nemekhez szorított foglalatosságoknak gyakorlása által az időnek valóságos betsét naponként meg-esmértethessem. Kinek kinek pedig tartozó kötelessége lesznek, önnön öltözettyeit, fejei ruháit, és más egyéb értikit tsinosan és rendszeren a' maga tulajdon záros újtékébe (a' melly mind egyiknek különösen adatódni fog) szorgalmatosan el tenni. Az Idősbe

mind a' konyhának, mind pedig a' tsinosabb ruhák mosásának rendszerént gondját fogják viselni

Egy szóval a' mi egész igyekezetünknek fő tárgya ez: hogy áldott Hitves Társakat, jó Anyákat, gondos Gazda-Affzonyokat, és az emberi Nemnek valóságos tagjait nevelhessük.

Valamit tsak ezen Jelentésemben megígérek, leg nagyobb kötelességeim közzé fogom számlálni azokat pont szerint bé-telleyesíteni. De engedtesen meg nékem is némelly szükséges Jegyzéseket bé-fejezés gyanánt ide rekelztemem.

1-ször. Az ollyatén személy, a' melly már 14 esztendős, vagy ezen időt felül haladta, ezen Szerzetbe bé-nem vétetődhetik, minthogy az illyetén vagy nyakas, vagy szokásában annyira meg rögzött lehet, hogy igyekezetemnek valóságos tzéllját el-nem érhetném. Erre való nézve, hét esztendőtől fogva 12 esztendőt számláló Nevelendőket leg-kedvesebben fogom fel vállalni

2-ször. Egy nevelendőt sem fogadhatok fel tsupán tsak egy esztendőre. Mert, vallyon mit ígérhet ezen rövid időnek forgása? Az én tapasztalásom szerint leg alább semmit. Szükséges annak okáért, hogy a' fenn jegyzett Tudományoknak, és Nembéli pallérozásoknak, négy, vagy leg alább három esztendők' fel-szenteltessenek.

3 ször. Meg kívántatik, hogy kinek kinek szükséges öltözettyei, főképpen pedig fejer ruhái, és ágybéli eszközei legyenek.

4-szer Minden fél esztendőbeli előre való ázetés törvényül szabadtatik.

5-ször. Ezen fél esztendőbeli fizetésen kívül a' bé-vételnek alkalmatosságával, ki ki tartozni fog két aranyat le tenni, mellyeknek egyike a' betegeknek Kasszájában olly véggel fog adattatni, hogy abból az Orvos, és orvosságokat készítő (Apatékárius) fizetődjön ki. A' második pedig a' Nevelendőnek szabad szükségeire hagyattatik meg, a' mellyből annak idejében történhető szükségeit pótolhatja.

Minden fertály esztendőben Darabonkint nyomtatásban fog ki adatódni illy Tzim alatt való írás: *Szüléknek Tudósítása a' mi Oktató Oskolánknak gyarapodásáról.*

Azon Szülék, a' kik nagy érdemű szándékomat jóvá hagyják, és bizodalmokat bennem helyhezteni kívánnyák, méltóztassanak az iránt Julius Havának utolsó napjáig minden Postabéli költség nélkül hozzám írni. A' levelezés által mindenek felől bővebb tudósításokat adni el nem fogom mulatni.

Nemes Magyar Hazafiak! Tölletek méltán várhatom jó igyekezetű szándékomnak előmozdítását, annyival is inkább, hogy súlyos, és költségös fáradozásomnak tárgya egyedül a' köz-haszon. Ez által örökösen fel fog tartatódni Maradékaitoknál nagy szívű kegyes-ségteknek, és emberi szereteteteknek emlékezete. Vegyétek gondolóra azt, hogy ha ezen Asszonyi Oktató szerzetben leg alább csak hárman találtathatnának is ollyatén személyek, a' kik egy igaz, és valóságos jó embernek formájában léphetnének ki a' Világ Társaságában, és jó erköltseiket messzebb terjeszthetnék, melly szép gyümölcstöt várhatnánk ezen újj Asszonyi Társainkból? Áldásokat

fognak még akkor is hinteni reátok, midőn a^o Ti halandóság alá vettetett alkotmányotok tsendes sír-halmaitokban sok időknek el-for-gásai után is békességesen nyugodni fognak. Fontollyátok meg azt, hogy valamint egy jó tselekedett méltó a' jutalomra, úgy annyival is inkább jutalmat érdemel az, a' ki a' Világ-nak, és az emberi Nemzetnek egészlen el ha-gyatott fele-résznének bódogításában foglalatozkodik. Legyetek ember ízeretők — legye-tek szándékomnak gyámolítói.

Ha a' meg határozott 12 Nevelendőknek számai közzül Juniusnak utolsó Napjáig neta-lántán egy hibáznai találna, illy formán a' se-gítségünkre szerzett Társainknak köz-munkál-kodása meg-szűnne, és ezen esetre 7 Nevelen-dőknek, a' kik tsupán az én tulajdon gondvi-selésem, és Hitves Társomnak vigyázat-tya alatt lennének, illendő fizetésért, önnön magam adnék Eledelt és szállást, ezen felül pedig a' Tudományokban is oktatójok lennék. *Eperjesen*, Sz. György Havának 10 dik napján 1794 elzt.

Zennovits Mátyás ;
a' Nevelendék Leányok-
nak közönséges Tanítója.

Újj Mész vagy is a' Méheknek Magyar Hazánkhoz alkalmaztatott gondviselése, melly rövid kérdésekbe és feleletekbe foglalt Tanítással meg mutatja, mint kell télen, nyáron a' Méhekkal bánni. Ki adatott N. Nyitra Vár-megyében lévő Udvarnoki Helységnek Plébá-nussától *Handerla György*től. Posonban és Komáromban, *Wéber Simón Péter* költségével és betűivel 1794. 179 old. 8 ad rétb. Találtatik Posonban és Komáromban *Wéber Simon Péter* Könyvnyomtatónál. Az árra 24 kr.